

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opuscula Spiritiva - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. XV. De visionibus, & apparitionibus. Earum notitiam difficillimam esse. Quaedam de ipsis singulariter notanda. Tria earum genera. Quid sit visio sive apparitio corporalis, quid item imaginaria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

tantam patitur violentiam, ut non possit illi obniti. Illos autem felicissimos vocat Bernardus, (b) qui sic rapiuntur, qui in profundissima Dei misericordia, quasi quodammodo sepultâ jam arbitrii sui potestate, in divitias gloria in spiritu ardoris rapiuntur, nescientes sive in corpore, sive extra corpus, hoc solus scientes, quod rapti sunt.

CAPUT XV.

De visionibus & apparitionibus: Earum notitiam difficillimam esse. Quaedam de ipsis notantur. Tria earum genera. Quid sit visio, sive apparitio corporalis, quid item imaginaria.

I. **F**acile omnes docti indoctique percipiunt quid visionis & apparitionis nomine intelligendum sit: quomodo verò ipsæ visiones & apparitiones, occultorumque & futurorum revelationes fiant, res ardua est & difficillima explicatu, quæ non solum sapientes hujus seculi, sed & doctissimos atque sanctissimos Ecclesiæ magistros fatigavit. Augustinus, quem omnibus præferre non dubito, ab Evodio Episcopo de hac questione per literas interrogatus eam obscurissimam vocat, eiusque solutionem curam atque operam negotiosissimam postulare testatur: Visiones inquit (a), futurorumque prædictiones quomodo fiant, ille jam explicare conetur, qui novit quæ vi efficiantur in unoquoque animo tanta cum cogitat. Videmus enim, planeque cernimus in eo fieri rerum multarum visibilibus, & ad ceteros corporis sensus pertinentium, innumerabiles imagines: quæ non interest quàm ordinatè vel turbidè fiant sed tantum quia fiunt, quod manifestum est, quæ vi & quomodo fiant quisquis potuerit explicare, quæ omnia certè quotidiana sunt atque continua, audeat præsumere aliquid ac definire etiam de illis rarissimis visis. Ego autem tanto minus hoc audeo, quanto minus quoque id in nobis, quod visus continua vigilantes dormientesque experimur, quo pacto

b Ser. 2. in Atens. Domini. a Epist. 100.

fiat explicare sufficio. Tum narrat visionem cuiusdam Gen-
nadii, & ait: Ego autem quamvis quomodo fiant ista veluti
corporea sine corpore, verbis prorsus explicare non possim: tamē
sicut scio non ea corpore fieri, utinam sic scirem quomodo dis-
cernerentur, quæ videntur aliquando per spiritum, & per
corpus videri putantur: quoque modo distinguantur visa-
eorum, quos error vel impietas plerumque deludit, quando
visis piorum atque sanctorum similia pleraque narrantur.
Et epistola sequenti ad eundem illud Zachariæ (b) Pro-
phetæ expendens, Et dixit mihi Angelus qui loquebatur
in me, de hac ipsa quæstione sic differit (c). Neque
enim forinsecus voces ad aures corporeas Prophetæ venisse
credendum est, cum dicit, loquebatur in me, non ad me.
Utrum voces erant de spiritu factæ corporalibus similes, qua-
les agimus cum apud nos taciti multa memoriter plerumque
etiam cantando, transcurrimus? sed tamen editæ ab Ange-
lo sibi suggerente. Et post pauca. Et ideo mira sunt, quia
occultiorem habent rationem, quàm ut videri vel reddi ab
homine homini possit. Nec ullus reperitur tantâ præditus
sapientiâ, ut hæc judicare vel discernere valeat, nisi de-
super ab eo adjutus fuerit, cujus est mysteria sapientiæ suæ
humilibus revelare. Hinc accedit, ait iterum Augustinus,
(d) quia sunt visiones, quæ apparent spiritui tanquam cor-
poris sensibus, non solum dormientibus vel furentibus, sed
aliquando sane mentis vigilantibus: non per fallaciam illu-
dentium demonum, sed per aliquam revelationem spiritalem,
quæ fit per formas incorporeas corporibus similes: quæ discerni
omnino non possunt, nisi divino adjutorio plenius revelen-
tur, & mentis intelligentia dijudicentur, vix aliquando
cum fierent, sed plerumque post ea cum transferint. Hæc
ad Evodium Augustinus, (e) qui & alibi de hac contro-
versia fusiùs disputans certa ab incertis discernere nos do-
cet, & de re profundissima atque obscurissima sine teme-
ritate differere.

b Zach. 1. 9. c Epist. 101. d Epist. 102. e Lib. 12. de Gen. ad lit. & de
tra pro mort.

II. Primo autem loco observandum est, quod licet visio & apparitio pro una & eadem re accipi soleant, aliqua tamen inter utramque distinctio reperitur. Nam apparitio dicitur, cum nostris obtutibus sola species apparentis se ingerit, sed quis appareat ignoramus: cum verò externæ apparitioni ejus intelligentia conjuncta est, tunc visio appellatur. Secundo loco, duo extrema vitanda sunt: unum illorum est, qui sine delectu & examine quamcunque audiunt vel legunt muliercularum vel insipientium sive impostorum visionem, protinus credunt: & hos perstringit Sapiens (f) dicens, *Qui credit cito, levis est corde.* Alterum è contrario quorundam est, qui res divinas eadem mensurâ qua humanas metientes, adeo angustos omnipotenti Deo terminos ponunt, ut id ab eo fieri negent, quod ipsi non capiunt. His nimirum, ut ait Augustinus (g) *tota regula credendi est consuetudo cernendi: & si quis asseret se spiritum vel spectrum vidisse, eum somniasse dicunt, vel tamquam insanum ad Medicos ablegant.* Fateor quidem in approbandis apparitionibus cautè & lentè procedendum esse, cum multi sint & fuerint pseudoprophetæ, multi qui falsas visiones & revelationes fingunt; sed non ideo ob quasdam falsas damnandæ quæ veræ sunt; perinde enim esset, ac si quis diceret nullas esse veras gemmas, quia multæ sunt falsæ, aut neminem posse inebriari vino, quia non omnes qui vinum bibunt, inebriantur. Plenæ sunt visionibus & revelationibus utriusque Testamenti pagina; plenæ sunt sacræ & profanæ historiæ; pleni tractatus sanctorum Patrum, quorum testimonium nemo prudens respuere, nemo Orthodoxus negare potest. Cum sit itaque certum & indubitatum, visiones plurimas & apparitiones & olim contigisse & in dies contingere, tum Dei optimi maximi, tum Angelorum & malorum dæmonum, tum spirituum humanorum sive regnantium in cælis sive illorum qui aeterno igne cruciantur, aut qui in Purgatorio detinentur: videndum est tertio loco quotuplex

f Eccl. 19. 4. g Serm. 147. de Tempore.

fit visio five apparitio. Richardus a S. Victore (h) initio
 commentariorum in Apocalypsim Quatuor, inquit, sunt
 visionum modi, ex quibus duo sunt intro, & duo foris. Duo
 sunt corporales, duo spirituales. Visio namque prima corpo-
 ralis est, quando oculos ad exteriora & visibilia aperimus,
 & coelum & terram, figuras & colores rerum visibilium vi-
 demus. Sed hac visio infirma, & infirma est, quae quia an-
 gustata est, maxima non comprehendit; & quia hebes est, mi-
 nima non discernit, & quia pigra est, non attingit remota;
 & quia perspicax non est, non penetrat occulta. Quae nihil
 denique mysticae significationis continet, sed tantummodo
 corporali sensus motum & actionem habet. Alia quoque visio
 corporalis est, quando species vel actio sensui visus foris osten-
 ditur, & intus magna mysticae significationis virtus continetur:
 qualis fuit visio qua Moysi in rubo quidem extrinsecus visi-
 biliter apparuit, sed typicâ significatione plena fuit. Tertius
 visionis modus non fit oculis carnis, sed oculis cordis, quando
 videlicet animus per Spiritum sanctum illuminatus formaliter
 rerum visibilium similitudinibus & imaginibus presenta-
 tis quasi quibusdam figuris & signis, ad invisibilem ducitur
 cognitionem. Quartus est, cum spiritus humanus per internam
 inspirationem subtiliter ac suaviter tactus, nullis mediantibus
 rerum visibilium figuris sive qualitatibus, spiritualiter erigitur
 ad caelestium contemplationem. Prima visio naturalis est,
 nobisque communis cum brutis: secunda sublimior &
 excellentior, praeter speciem quam exhibet sensui, la-
 tens sub illa mysterium designat. Tertia fit in imaginatio-
 ne, quarta in intellectu. Quatuor item genera visionum
 constituit seraphicus doctor Bonaventura (i) Quatuor
 visiones, ait, dici possunt corporales, quae vigilantiter corpora-
 liter ostenduntur: ut Moyses vidit Dominum in rubo ardenti,
 & Patres saepe Angelos visibiliter susceperunt. Ad hanc po-
 test referri quorumlibet sensuum experientia, ut auditus, gustus,
 odoratus, & tactus; quia visus pro quolibet sensu solet poni.
 Hinc in E xodo (k) dicitur, Videbant voces & lampades,

h Lib. 1. in Apoc. cap. 1. i Procc. 7. Relig. cap. 18. k Exod. 10. 18.

& sonitum buccinæ: voces namque & sonitum buccinæ non visu, sed auditu percipere potuerunt. Aliæ sunt imaginariæ visiones, quæ vigilantibus non corporaliter, sed imaginariè ostenduntur, ut visiones Ezechielis, Danielis, & aliorum sanctorum in novo & veteri testamento. Aliæ sunt imaginariæ quæ dormientibus ostenduntur, ut Iacob vidit Dominum innixum scale: & Pharaon & Nabuchodonosor somnia viderunt præfagia futurorum. Alia est visio intellectualis, quæ illuminatur mentis oculus luce veritatis puræ, quæ ipsam veritatem in se contemplatur: vel intelligit in visione imaginaria veritatem quæ in illa significatur. Sic Paulus raptus in cælum audivit ineffabilia verba ipsius veritatis splendorem purè intuitus. Sic Joannes in Apocalypsi, licet sub figuris rerum materialium futura describat creditur tamen omnia purè intellexisse, quæ figurarum velamine operta nobis proposuit. Notat autem Bonaventura quod tres primæ visiones bonis & malis communes sunt: nec videntem sanctum faciunt, aut aliis meliorem, ut patet in Balaam, Pharaone, & aliis impiis: imo plurimis nocuerunt, qui in superbiam elati in propriam & aliorum perniciem illis abusi sunt. Aliis perturbatâ phantasiâ viam paraverunt ad insaniam, ad illusiones & deceptiones, & ad ruinam. Deinde observat visiones imaginarias, earumque corporales figuras veras esse secundum ea quæ spiritualiter & mysticè significant, non secundum existentiam: neque enim verum est, quod revera sint in cælo boves, leones, aquilæ, & alia ejusmodi, quæ scribit Joannes se vidisse; sunt tamen virtutes & mysteria, quæ per alias figuras designantur.

III. Multa de his integro libro Augustinus, quæ brevi compendio perstringam, nullo doctrinæ dispendio. Visionum tria genera esse ait (1) corporale, spiritale, & intellectuale, quarum exemplum occurrere docet in hoc præcepto, *Diliges proximum tuum sicut teipsum*. Nam corporaliter videntur literæ, quibus scribitur; spiritualiter,

1 Lib. 12. de Gen. ad lit.

Id est per imaginationem, proximus cogitatur; intellectualiter dilectio conspicitur. Possunt etiam & literæ absentes spiritualiter cogitari, & proximus præsens corporaliter videri; at vero dilectio nec per se oculis cerni, nec per imaginem spiritu cogitari, sed solo intellectu percipi potest. Porro quidam inter istas visiones respectus reperitur, corporalis enim ad spiritalem, spiritualis autem ad intellectualem refertur; quod evidenter apparet in visione manus scribentis in pariete, quam vidit Balthasar rex. Imago siquidem rei corporaliter factæ spiritui ejus impressa est, & in cogitatione permansit, atque in spiritu videbatur, sed nondum intelligebatur, quamvis sciret, alicujus rei signum esse. Accessit Daniel & mente divinitus illustrata indicavit Regi quid illo signo portenderetur, ipse potius Propheta qui visionem mente intellexit, quam Rex qui signum corporaliter viderat, ejusque imaginem in spiritu cogitando postea cernebat, nec aliquid poterat intellectu comprehendere, nisi quod signum erat, & ideo quid significaret, inquisivit. Cum igitur oculis quædam præsentia videamus, quædam absentia imaginatione, facile illa ab istis discernimus, cum vigilamus: nec dubitamus illa esse corpora, ista imagines corporum. Cum verò nimia cogitationis intentione, vel aliqua vi morbi, vel spiritus boni aut mali operatione, corporalium rerum imagines ita in spiritu exprimuntur, ac si oculis cernerentur; tunc inter ea quæ visui & quæ imaginationi occurrunt, non discernimus; nam sæpe phreneticos & febricitantes audivimus loqui cum his qui verè aderant, & cum his qui non aderant, ac si præsentibus essent. In ecstasi autem, mente prorsus à sensibus alienata, nec corpora præsentia videntur, nec ulla vox auditur; sed totus animi contuitus in corporum imaginibus est, quando visio est imaginaria; aut in rebus incorporeis nulla corporis imagine figuratis, quando visio est intellectualis. Porro ea quæ cernuntur in visione imaginaria, si nihil significant, ipsius animæ imaginatione sunt; si verò aliquid signifi-

cant, id non fit vi aliqua divinatrice, quæ animæ insit, sed Dei munere, vel Angeli tam boni, quam mali operatione. Verùm hoc interest quod malus Angelus sæpe mendaciis & præstigiis videntem ludificat, bonus verò spiritum hominis ad videndas rerum imagines nunquam assumit, nisi aliquid verum significant. Et omnes quidem visiones in anima fiunt, sed servant ordinem suum. Præstantior est enim spiritualis quam corporalis neque fieri ista potest, nisi illa simul fiat; quandoquidem eodem momento quo corpus sensu corporis tangitur, aliquid tale fit etiam in anima, quod non est illud, sed illi simile: at hoc non discernitur, nisi cum fuerit sensus ablatus à corpore, ut id quod per corpus videbatur, inveniatur in spiritu. Visio autem spiritualis fieri potest sine corporali, cum corporum absentium similitudines in spiritu apparent, & multæ pro arbitrio finguntur, vel præter arbitrium demonstrantur. Ut verò dijudicetur, indiget intellectuali; quæ cæcis non indiget, & sine illis fieri potest, estque omnibus nobilior & excellentior. Nulla in hac falsitas, nulla deceptio esse potest; reliquæ erroribus & illusionibus subjectæ sunt. Hæc præsertim & summam ex Augustino, quem sequitur, ut solet Angelicus Doctor [m.] Docet enim visionem distingui secundum potentias cognoscitivas, quæ sunt sensus, imaginatio, & intellectus. Et loquens de raptu Pauli, per tertium cælum intelligi ait visionem supermundanam secundum easdem potentias, ut primum cælum dicatur visio corporalis, quæ fit per sensum, sicut visa est manus scribentis in pariete: secundum autem cælum sit visio imaginaria, sicut viderunt Isaias, & Joannes in Apocalypsi: tertium verò cælum dicatur visio intellectualis.

IV. Ex his arbitror satis constare illa videri & apparere, quæ sensum nostrum vel intellectum movent ad sui cognitionem: quod dupliciter fieri manifestum est; naturaliter, per objecta quæ naturali notitia percipiuntur: &

m. 2. 2. qu. 174. art. 1. & qu. 175. art. 3.

supernaturaliter, quando ea manifestantur, quorum cognitio vires nostras naturales excedit. Hæc est autem visio sive apparitio, de qua nobis hic sermo est, cujus triplex genus supra constitutum est; una enim corporea, alia imaginaria, tertia intellectualis nuncupatur. Corporeæ nomen tribuitur tam illi quæ visus, quam quæ aliorum sensuum ministerio fit. Nomen quippe visionis primo impositum ad actum visus significandum, ad omnem quoque aliorum sensuum functionem propter ejus certitudinem & dignitatem extensum est. *Ad oculos propriè, inquit Augustinus (n) videre pertinet. Vt inur autem hoc verbo etiam in cæteris sensibus, cum eos ad cognoscendum intendimus. Dicimus enim non solum, vide quid luceat, quod soli oculi sentire possunt: sed vide etiam quid sonet. vide quid oleat, vide quid sapiat, vide quàm durum sit.* Fit autem hæc visio sive apparitio per signa externa, aut per imagines sive species aliquas, quibus Deus utitur, illustrans videntis mentem, ut quæ repræsentantur intelligat: sive ipsa species sese oculis offerat: sive fiat aliqua vox, quæ ad aures sonet nulla apparente loquentis effigie: sive vox audiatur, & eodem tempore species loquentis oculis exhibeatur. Interdum quoque odoris fragrantia, & saporis suavitas omnem odorum ciborumque voluptatem superantes in cœlestibus apparitionibus & in sumptione Eucharistiæ odoratu & gustu ab aliquibus percipiuntur, Deo illos excitante per hæc signa sensibilia ad majorem erga ipsum amorem, ut ex illorum analogia conjiciant quàm dulcis est Dominus; atque humilitati impensius studeant, agnoscentes se in eorum ordine esse, quibus tanquam parvulis ad cibum solidiorem ineptis lac cœlestium consolationum propinatur. Cavendæ tamen in his fraudes & illusiones, quibus hæc sensuum perceptiones obnoxie sunt, de qua re quædam supra notavimus (o) cum de locutione Dei & Angelorum ageremus, plura dicturi infra cum de his discernens ex proposito tractabimus.

ⁿ Lib. 20. conf. s. c. 35. o Cap. 8. & 10.

V. Imaginaria, quam Augustinus spiritalem vocat, fit per species seu figuras & imagines rerum jam in ipsa phantasia existentes, quæ Dei vel Angeli operatione ita disponuntur, ut propositum objectum clarè repræsentent, infusâ luce supernaturali ad intelligendum quid significet. Fit etiam per novas species nusquam antea receptas, sed à Deo vel ab Angelo immixtas, quæ potentia aded firmiter inhærent, ut ab his distrahi, & averti pro arbitrio nequeat, & si aliqua persona apparet, ita phantasia percellit & movet, ut & oculis corporis aspici, & vox ejus auribus percipi videatur. Sic apparuit Deus Danieli, *Aspiciebam, inquit (p) donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedit: vestimentum ejus candidum quasi nix, & capillâ capitis ejus quasi lana munda; thronus ejus flammâ ignis, rota ejus ignis accensus, Eluvius igneus rapidusque egrediebatur à facie ejus: millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei.* Quæ omnia imaginationi à Deo ostensa constat, ut apparitio humanæ naturæ conditioni congrueret, quæ sensibilibus allicitur & movetur. Profundè & diffusè hanc visionem describit, ex propria experientia seraphica virgo Terefia (q) dicens Dominum sibi manus suas, deinde faciem ostendisse, tum illi apparuisse eâ formâ qua è sepulchro gloriosè resurgens pingi solet: qua in re tametsi ejus naturali imbecillitati se accommodaret, magno tamen robore indiguit, ut visionem ferre posset. Tantâ enim pulchritudine corpora gloriosa prædita sunt, & tantam ex omni parte gloriam spirant, ut videntem extra se rapiant; ac veluti dementem reddant. Hinc timor in ea & consternatio oriebatur, ne fortè diabolica fraude illuderetur; sed paulò post divina gratia omnem timorem expellebat. *Nam etsi, inquit, ad multos annos mecum ipsa imaginandò cogitarem, quomodo rem tam speciosam effingerem, hoc tamen penitus facere nec possem nec scirem: longè quippe excedit quicquid cogitatione sive imaginatione effingi potest.* Vel solus Domini splen-

dor, cum alicui apparet, explicari & concipi nequit. *Neque enim splendor est, qui visum perstringat, sed suavis quidam candor & fulgor infusus, qui oculos visūque maximopere recreat, non fatigat.* Hunc splendorem prolixè celebrat, asserens tam diversum esse ab eo qui in terra videtur, ut ipsa claritas solis ipsius comparatione obscura videatur. Lumē est quod noctem & obscuritatem non habet; nec quisquā est adeo præcellenti & acuto ingenio, ut toto vitæ suæ tempore concipere possit quale sit. Deus tamen illud repente ostendit, ipsumque cernimus in momento, & si necesse foret oculos aperire ad videndum ipsum, ne quidem tempus suppeteret. Nulla est distractio, quæ ipsum impedire sufficiat; nulla potentia, quæ ei resistat; nulla diligentia, quæ ad hoc consequendum par sit. Quomodo verò se in hac visione Dominus spectandum exhibeat, se nescire fatetur: nam una ex parte ipsemet præsens adesse; ex altera non ipse sed ejus imago videbatur. Verùm imago hæc talis non erat, quales sunt hominum imagines in tabulis expressæ: quia inter hanc & reliquas imagines tantum erat discrimen quantum esse solet inter hominem pictum & vivum. Quod si est imago, vera & viva est: & aliquando cum tanta majestate apparet, ut nemo dubitare possit quin ipse sit. Alibi quoque de hac ipsa visione agens ait (r) sibi apparuisse Dominum eâ formâ qua inter homines visus est, & licet momentanea instar fulguris hæc visio esset, ita tamen imaginationi eius imago sculpta manebat, ut inde nullatenus deleri posset. *Quod autem, inquit, imaginem vocem, non ita accipiendum est quasi imago quedam sit pro imaginatione & arbitrio videntis expressa; sed vere viva est, & interdum etiam cum anima loquitur magnæque ei secreta revelat. Cum verò Dominus hanc anime gratiam facit, ferè semper raptum patitur, eo quod natura nostra imbecillis eam terribilem visionem ferre nequeat. Terribilem dixi, quamvis enim pulcherrima sit, & majoris jucunditatis ac delectationis quam quis, si mille annis vive-*

r. Cast. animæ mans. 6. cap. 9.

ret & se jugiter cogitando defatigaret, imaginari possit, curis omnem & imaginationis & intellectus capacitatem transcendat: illius tamen presentia tanta est majestatis, tantoque horrore animam implet, ut statim agnoscat quis ille sit. Divina quoque sapientia omnem ab illa ignorantiam discutit, & licet alii multa in contrarium congerant & objiciant, certa tamen manet quod illa gratia à Deo sit: nec timet in ea aliquam illusionem subesse. Hæc Teresia, cui in omnibus consonat fidelis ejus socius in reformatione Carmeli Venerabilis Joannes à Cruce. Sciendum est, ait (f) ille, quod quemadmodum quinque exteriores sensus imagines & species objectorum suorum phantasia & imaginationi proponunt & representant: ita possunt absque exteriorum sensuum interventu eadem species & imagines multo vivacius & perfectius supernaturaliter representari, quemadmodum passim in sacris literis apparet, ut cum Deus gloriam suam manifestavit inter Seraphicos Spiritus, qui alis velabant facies & pedes: & cum ostendit Ieremia virgam vigilantem, & Danieli alias visiones. Et infra docet animam in his visionibus, earumque intelligentia & suavitate admittendis passivè se habere, nec posse eas impedire; sicut vitrum nitidum & bene dispositum solares radios prohibere non valet, quin eorum fulgore & claritate penetretur & illustretur. Docet (t) quoque modum & ordinem quo Deus hominem disponit à sensibilibus ad intelligibilia, à recto scilicet usu naturali sensuum exteriorum ad supernaturales communicationes, cujusmodi sunt corporales apparitiones, & allocutiones, quibus sensus ad exercitationes secundum virtutem excitantur, & à pravis objectis alienantur. Post hæc instruitur, & perficitur phantasia bonis meditationibus, ex quibus ad visiones imaginarias elevatur, donec à rerum sensibilibus simulacris avulsa, ad intellectuales perceptiones Deo trahente perveniat. Quod si quidpiam diabolica operatione phantasiæ representetur, id nec visio, nec revelatio; sed illusio dici solet.

f Ascens. montis Carm. lib. 2. c. 16. t Ibid. cap. 17.